

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו
יו"ר ועדת סת"ם
הרבנות הראשית לישראל

עיר התורה שקרובה אליך

לשכת הרבנות הראשית אלעד.

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין
The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

המלך

נח

אור

האם גם אתה הושב הפוך:

ביתו של אדם תיבת נח

בראשית פרשת נח פרק ו פסוק ט) אֱלֹהִים תּוֹלְדֹת נֹחַ נֹחַ אִישׁ צַדִּיק תַּמְיָם הָיָה בְּדִרְתּוֹ אֶת־הָאֱלֹהִים הִתְהַלְקֵי־נֹחַ: (י)
וַיּוֹלֶד נֹחַ שְׁלֹשָׁה בָנָיִם אֶת־שֵׁם אֶת־יָם וְאֶת־יֶפֶת: פֶּרֶק ז פֶּסוּק א) וַיֹּאמֶר יְקֹנֶךָ לְנֹחַ בְּאֶ־אֶתְּךָ וְכָל־בֵּיתְךָ אֵלֶי־הִתְבַּחַּ
כִּי־אַתָּה רַאִיתִי צַדִּיק לְפָנַי בְּדוֹר הַזֶּה: (כג) וַיִּמַּח אֶת־כָּל־הַיְקוּם| אֲשֶׁר| עַל־פָּנָי הָאֲדָמָה מֵאָדָם עַד־רֶמֶשׂ
וְעַד־עוֹף הַשָּׁמַיִם וַיִּמְחֵו מִן־הָאָרֶץ וַיִּשְׂאֵר אֲדִי־נֹחַ וְאֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתְּבֹה: פֶּרֶק ח פֶּסוּק א) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת־נֹחַ וְאֶת־כָּל־
הַחַיָּה וְאֶת־כָּל־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתְּבֹה וַיַּעֲבֹר אֱלֹהִים רוּחַ עַל־הָאָרֶץ וַיִּשְׂכַּחוּ הַמַּיִם:

שאלות:

א) יש לשאול מדוע כפל הלשון נח נח? ב) ועוד מתחיל אלה תולדות נח וממשיך בשבחי מעשיו ורק אחר כך כתב תולדותיו מדוע? ג) ועוד יש לשאול אם הוא צדיק הראוי להינצל מדוע הכנים עימו בתיבה את כל הבעלי חיים אשר גרם להם סבל ונידודי שינה?

סיפר הרב שוודרון זצ"ל מעשה שהיה:

נפתח בסיפור שסיפר הרב שוודרון זצ"ל מעשה שהיה: אחד מנכדי החפץ חיים זצ"ל למד בישיבת לייקווד בזמן שראש הישיבה הראשון הגר"א קוטלר זצ"ל עדיין היה בחיים ראש הישיבה וכן המשגיח הגר"נ ווכטפויגל זצ"ל היו גאים בכך שאברך בעל ייחוס כזה נמנה על אברכי הכולל שעל יד הישיבה, עם זאת הבחינו השניים שלעיתים קרובות מגיע אברך יקר זה באיחור לתפילת שחרית, ומפעם לפעם הוא אפילו מפסיד את המנין לגמרי הנהגה זו הפליאה אותם, עד שיום אחד קרא לו המשגיח כדי לשוחח עמו על תופעה תמוהה זו בנוכחות הגר"א ק אני תמה על כך שאתה מרבה לאחר לתפילה פתח המשגיח והוסיף כיצד היה סבך מגיב על דבר כזה, השיב האברך מאוד הייתי רוצה להגיע תמיד בזמן אך אין הדבר עולה בידי בכל בוקר בדרכי לתפילה אני נתקל במקרה מעורר רחמים ואיני יכול לעמוד מנגד המדובר הוא באישה שנתברכה בילדים רבים ובכל בוקר אני שומע את הילדים בוכים האחד צורח עד שיקבל את הבקבוק שלו השני צריך להישלח לבית ספרו השלישי דורש ארוחת בוקר וכן הלאה אין אף אחד שיוכל לעזור לה לכן אני חש שמחובתי לעזור לה האברך המשיך וציין לפעמים אני מספיק להגיע להתפלל בישיבה אך לעיתים העיכוב הוא כה גדול עד שאני נאלץ לחפש מנין מאוחר יותר במקום אחר, המשגיח התפעל והתרגש מהתנהגותו הנישאה של האברך ואמר שרגישות מיוחדת זו מתאימה לנכדו של הח"ח, עם זאת הוא חש גם השתתפות בכאבה של האישה המסכנה, ושאל את בן שיחו מי היא האישה הזאת האם היא אלמנה או האם היא גרושה גם אני הייתי רוצה לעזור לה, אוי לא חס ושלום קרא האברך הצעיר יש לה בעל לאישה זו ואני בעלה.

המקובל בחברה:

כאשר נתבונן כיצד מתנהל אורח חיים בבית רגיל נראה כי התייחסות בענייני חסד לבני ביתו שונה מההתייחסות לחברה החיצונית, מאחר וטבעו של אדם אינו מרגיש שמעשיו כלפי בני ביתו ואשתו שהן מעשה חסד אלא חובות הבית והחיים כך שכל אחד מחפש להתחמק ולסמוך על השני שיעשה את הנצרך, ותמיד נשמעים המשפטים זה לא שלי או לא תפקידי זה תפקידי שלך וכדומה, לעומת זאת כלפי חברה חיצונית האדם מרגיש שכל עזרה שמושיט יד זו נחשבת פעולת חסד ואף בדרך כלל לא שמענו שנותנים אות הוקרה והערכה במה שעושה לבני ביתו אלא מה שעושה עם החברה החיצונית נחשב בעיני בני אדם יותר חשוב, אולם השקפת התורה הקדושה בדיוק ההיפך ובמצוות החסד והעזרה קודמים בני ביתו כי מבשרך אל תתעלם כאשר נבאר ויכול להפוך את ביתו לתיבת נח.

דברי חז"ל לבאר הפסוקים:

מבואר במדרשים שבעצם התורה כתבה אלה תולדות נח והמשיכה בשבחו בכדי ללמדנו שיש שני תולדות לאדם ראשית. מידותיו ומעשיו של האדם, שנית. יוצאי חלציו, ולכן התחילה התורה לספר על תולדות מידותיו ומעשיו ואחר כך יוצאי חלציו, כי עיקר התולדות זה החלק הראשון שזה מידותיו ומעשיו של האדם, וביאר המהר"ל מפרג שני סיבות לדבר א. כיון שיוצאי חלציו יש שולשה שותפים האבא והאמא והקב"ה ואילו מידותיו ומעשיו זה האדם עושה לבד, ב. יוצאי חלציו הם מחוץ לגופו ואילו מידותיו ומעשיו הוא מוליד ומשלים את גופו.

חובות להינצל בגלל תיבת החסד:

אחר הדברים האלה ראשית. מתבאר מדברי חז"ל במה זכה רק נח להינצל שהמעלה הראשונה של נח שנחשב לאיש צדיק שהיה נח לבריות ונח למקום וזהו גדולתו, וכמו"ש התנא משנה מסכת אבות פרק ג משנה י הוא היה אומר כל שרוח הבריות

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם

הרבנות הראשית לישראל

עיר התורה שקרובה אליך

לשכת הרבנות הראשית אלעד.

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

נוחה הימנו רוח המקום נוחה הימנו, וכל שאין רוח הבריות נוחה הימנו אין רוח המקום נוחה הימנו. לזאת כפלה התורה נח נח והקדימה את שבחיו לבניו שהוליד, בהיות זוה עיקר התולדות של האדם שעושה ובונה את עצמו ויוצק תוכן רוחני לנשמתו וגופו, והוא היה יוצא דופן ועולה על כל בני דורו מאחר והיה כל כולו מתמסר עבור אחרים, ולזאת זכה להינצל הוא ובני ביתו מהמבול אשר נמחק כל היקום מלבד נח ובני ביתו ואשר איתו בתיבה, שנית. מדוע נצרך להיות בתיבה עם כל החיות מאחר והוא היה איש חסד, אך למרות זאת הסברנו במקום אחר בארוכה שהדרך היחידה להינצל ממידת הדין שיש על כל העולם אין אפשרות אלא בזה שיהפוך את התיבה לתיבת חסד ותיבת נח לבריות ולכל יצורי הקב"ה ורק בעיסוקו ברציפות בחסד, זו ההגנה היחידה להינצל מהגזירה וממידת הדין, מכאן אנו למדים שגדולת האדם נמדדת בזה שהוא נח לסביבתו וממילא כל שהוא נח לבריות נח גם למקום.

חבית הוא תיבת חסד:

לאחר אשר השכלנו להבין כי עיקר גדולתו ומעלתו של נח שהיה נח לבריות וממילא נח למקום ומעשיו הטובים הן הם תולדותיו העיקריים כי עולם חסד יבנה, אלא שעלינו להתבונן בהשקפת התורה שעיקר מעשה החסד עם בני ביתו קודמין לכל אדם אחר היפך מוסכמות החברה שעיקר החסד לעזור לאחרים ואילו לבני ביתו אינו חשוב בעיניהם חסד כלל.

והנה כתב הנביא ישעיהו פרק נח פסוק ז הלא פרם לרעב לחֶלֶד, ועניים מרודים תביא בית, פיתר אה ערם וכסיתו, ומבשרך לא תתעלם: [ח] אז יבקע פשחור אור, וארכתך מהרה תצמח, והלך לפניך צדקה כבוד יקו יאספך: [ט] אז תקרא ויקו יענה תשוע ויאמר הנני וגו': וכתוב במסכת סנהדרין דף ע"ב, וכן במסכת יבמות דף ס"ב ע"ב לבאר דברי ישעיהו הנביא שרוצה ללמדנו שמי זוכה שתפילתו תתקבל מי שעוזר לקרוביו ושכיניו היפך מחשבת האדם שעיקר החסד הוא לאחרים אפילו על חשבון בני ביתו, ועוד יותר ניתן ללמוד בדברי הנביא שלעשות צדקה עם העניים זה דבר גדול אבל בתנאי שמבשרך אל תתעלם והם קודמים לאחרים ואם מתאפשר עוד יעשה גם עם אחרים ולא ההיפך. וכתב רבנו אברהם בן חייא [לפני כשמונה מאות שנה] בספר היגיון הנפש בעמוד השני. וז"ל ואמר בהתימת הכתוב 'ומבשרך לא תתעלם', ורוב המפרשים מוציאים ממנו שחייב אדם לעשות חסד עם קרוביו ואנשי ביתו, שהם עצמו ובשרו, יותר משאר בני עמו, וזה דבר ברור וידוע ויכול להידרש ממקומות רבות עכ"ל. ולזאת מבואר במסכת מכות דף כ"ד ע"א אחד מהדברים שדוד אמר שבגנים יכול האדם לזכות לעמוד בהר קודשו מי שעוזר לקרוביו.

דברי הרמב"ם במורה נבוכים:

כתב הרמב"ם בספר מורה הנבוכים חלק ג פרק מב וזאת המדה תשמרה ותחזקה זאת התורה הישרה מאד, ר"ל נשיאת פני הקרובים והטיב להם, כמו שאמר הנביא ועוכר שארו אכזרי, ודברי התורה בצדקות לאחיד לענייך וגו', והחכמים ז"ל משבחים מאד מדת האדם שיהיה מקרב את קרוביו ונושא את בת אחותו, וכבר הודיעתנו התורה בזאת המדה הפלגה גדולה מאד, והוא שהאדם צריך לישא פנים לקרוביו ולקרב מאד כל מי שיש לו עמו אחות. ואפילו הטא לו וחמסו, ואפילו היה הקרוב ההוא בתכלית ההפסד אי אפשר לו מבילתי שישא פנים לקרובו.

איך אפשר לעשות חסד בלי הפסקה:

ובזה נבין את המבואר במסכת כתובות דף נ ע"א שאיך אמר דוד המלך [תהלים קו] אשרי שומרי משפט עושה צדקה בכל עת, וכי אפשר לעשות צדקה בכל עת? ופירשוהחכמים שאדם שזן ומפרנס בניו ובני ביתו זה עוסק בחסד כל היום וכס פסק הרמב"ם. וכן נפסק בשולחן ערוך יורה דעה הלכות צדקה סימן רנ"א סעיף ג: הנותן לבניו ובנותיו הגדולים, שאינו חייב במוזנותיהם, כדי ללמד את הבנים תורה ולהנחיה הבנות בדרך ישרה, וכן הנותן מתנות לאביו והם צריכים להם, הרי זה בכלל צדקה. ולא עוד אלא שצריך להקדימו לאחרים. ואפילו אינו בנו ולא אביו, אלא קרובו, צריך להקדימו לכל אדם. ואחיו מאביו, קודם לאחיו מאמו. ועניי ביתו קודמין לעניי עירו, ועניי עירו קודמין לעניי עיר אחרת (כ"מ בסמ"ג וסמ"ק וטור) עכ"ל. ואפשר לומר כרמזו לדבר את דברי התנא במסכת אבות פרק א משנה ה יוסי בן יוחנן איש ירושלים אומר יהי ביתך פתוח לרוחה ויהיו עניים בני ביתך. הכוונה בזה שיתייחס לבני ביתו כמו שעושה חסד עם עניים.

עיקר החסד מתחיל בבית:

אחר הדברים האלה הראת לדעת ולהבין ראשית. כי בראש ובראשונה על האדם להיות נח עם בני ביתו ואשתו והם הראשונים שמחוייב כלפיהם לגמול איתם חסד, ובמקום לחשוב שזה חובות ומטלות וממילא כל אחד מתבצר בעמדה שזה אינם חובותיו או תפקידו והדבר גורם לעגמת נפש וויכוחים בבית בין ההורים וגם הילדים, יכול להפוך את ביתו לתיבת נח וחסד בזה שיפנימו בבית שכל פעולה שעושים בבית אחד לשני היא מצוות חסד יותר גדולה מעם אחרים, ולזאת צריך לדבר על כך שכל שקית זבל שמורידים או כל הגשת עזרה בבית היא מצוות עשה כמו הנחת תפילין או קניית ארבע מינים וכדומא ועוד יותר מקניית איזה עליה או איזה פעולה בבית הכנסת וההיפך צריך לחטוף את המצוות ולעשותן בשמחה ולא כעול

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם

הרבנות הראשית לישראל

עיר התורה שקרובה אליך

לשכת הרבנות הראשית אלעד.

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

ומשא כבד ובוזה הופכים את הבית לתיבת חסד אשר המעשים האלה מגינים ומצילים ומבטלים מעל כל בני הבית כל גזירה קשה ח"ו והאווירה הופכת לאוהדת ושמחה. וכל אדם כאשר מתחיל את חיי הנישואין צריך לבנות את הבית על היסוד הזה שהבית יהיה תיבת נח שהיא תיבת החסד, והוא חלק מתכלית האדם בעולמו להידמות לבוראו להיות מהנותנים ולעשות חסד ובתחילת דרכו עם אשתו ולאחר שהבית מתרחב כן גדול התפקיד. **שנית**. עני אינו רק אדם הנצרך לכסף. כל אדם הזקוק לדבר מה הוא עני בתחום החסר לו. ילדינו הם כעניים הזקוקים למוזון, לניקיון, לבגדים ועוד. כמו כן יש להם צרכים נפשיים חום, אהבה, מחמאות, מילות עידוד, הבנה ועוד. גם בן הזוג זקוק לקבל מאתנו מוזון, בגדים נקיים וכדומה, ולא פחות חשוב מכך מוזון לנפש חום ואהבה, מחמאות, עידוד והבנה. הכול זקוקים להארת פנים, להרגשה שהם רצויים, אהובים ומכובדים. הבה נעניק את המתנות האלה ראשית לבני משפחתנו, ולאחר מכן לשאר סובבנו. ורק כך ניתן לפתח את הקשר בין בני הזוג ולהצליח בחינוך הילדים מתוך חום ואבה ותשומת לב.

אחד מבני הזוג שעושה חסד לאחרים על השבון בני הבית אין ערך למעשיו:

ולכן אם אישה או הבעל עסקו בחסד ונתנו והעניקו יומם ולילה לכל שכניהם, ועל כן לא נותרו בהם כוחות לתת לבני הבית, הרי שכל נתינתם חסרי ערך אם התוצאה שהם סחוטים, או עצבנים וחסרי סבלנות כלפי בני הבית, הרי הם החטיאו את המטרה. כיון שאין עושים חסד על השבון הבעל או האישה והילדים בביתנו.

מעשה שהיה:

מעשה שהיה איתי בתחילת הקמת העיר אלעד בהיותי משמש כרב העיר ופתחתי כולל בעיר, יום אחד צלצל אלי אדם שרוצה להיפגש איתי קבענו פגישה והגיע דיבר איתי על הקמת כולל גדול והוא ידאג לכסף, אמרתי בליבי אנני יודע עד כמה הדבר רציני שיבוא אדם שמוכן להחזיק כולל בלי שהכרתי אותו קודם ומה ממרתו בזה אבל אמרתי אין מה להפסיד נתן לי את כל הפרטים שלו וקבענו להיות בקשר בכדי לקדם את הנושא, והנה פעם צלצלתי לפלפון ולא ענה נסיתי לצלצל לבית וענתה אשתו בקשתי אם אפשר לדבר עם הרב פלוני, היא שאלה בהקשר למה והשבתי שהוא דיבר איתי על הקמת כולל, מיד התפרצה זה רב זה רשע פושע נאצי אכזרי אין לו רחמנות עליה שהיא הולך ולא איכפת לו מהבית כל הזמן מחפש לעשות עם אחרים חסד אבל בבית אין רע ממנו.

מעשה עם הרב שודרון זצ"ל:

וכך סיפר הגר"ש שודרון זצ"ל פעם הלך עם בנו לקופ"ה ופגשו רבו ושאלו לאן הולך והשיבו לקופ"ה וחזר על השאלה כמה פעמים עד שהסביר לו רבו שצריך לומר שהולך לעשות חסד עם בנו ולוקח אותו לרופא. ואכן כ"כ השל"ה במסכת מגילה נר מצוה אות כד. אדם הוון וקניו ביתו הקטנים, שפלוהו רבותינו ז"ל (כתובות נ א) בפסוק (תהלים קו, ג) 'עֲשֵׂה צְדָקָה כְּכֹל יְעַת', אף שְׁהָאָדָם עוֹשֵׂה מַחֲמַת 'בְּרַחֵם אָב עַל בְּנָיִם', מְכַל מְקוֹם יְשִׁים בְּמַחְשַׁבְתּוֹ רְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ:

סיפור הרב עקיבא איגר והסנדלר:

פעם הגיע רבי עקיבא איגר לעיר וורשה, להתנות נכדו. כל אנשי העיר התאספו בסמוך לאכסניה שבה שהה גדול הדור. הרחובות השחירו מרוב בני אדם, אי אפשר היה לזוז מרוב צפיפות, ומשמרה לא הייתה שם שתשמור על הסדר. רבי עקיבא איגר, שראה מהלוננו את המוני בני האדם, שאל את השמש שלו: 'אמור לי, כלום הניבנת שלי כל כך נוראה עד שאלפי אנשים באים לראות את המום שלי?!'... לא עלה בדעתו שבאים לכבודו! הוא חשב שבאים לראות יהודי כפוף עם גיבנת, "על כל פנים, הוא שהה באכסניה זמן-מה, ואז פנה אל אחד מהנוכחים ושאל: 'היכן גר פלוני הסנדלר? ברצוני לבקר אותו!'. נהיתה סערה גדולה. מה רוצה גדול הדור מהסנדלר, איש פשוט ביותר? לא עברה שעה-שעתיים וכל ורשה ידעה שרבי עקיבא גילה צדיק נסתר, הסנדלר... אלפי אנשים הגיעו במרוצה לראות את הצדיק הנסתר. "הסנדלר עצמו? לא ידע מה רוצים מהחיים שלו. הוא אפילו לא ידע מי זה רבי עקיבא איגר. סביב בית המלאכה שלו נוצרה מהומה. אלפי אנשים התאספו שם. היה לו חלון קטן הפונה לרשות הרבים, בקושי נכנס קצת אוויר, וכעת מחמת הצפיפות האיומה מסביב לחנותו לא נכנס אוויר פנימה, ונעשה מחניק. "הוא צעק: 'לכו מכאן, מה אתם עושים פה?'. 'באנו לראות את הצדיק הגדול', קראו לעברו. "איזה צדיק, מי צדיק? תמה הסנדלר. "אומר הסנדלר שהוא לא צדיק... נו, אבל אם הרב"ה אומר – ברור שהוא צדיק, אלא שצדיק נסתר הוא, "אלפי אנשים עמדו שם, שורות שורות. כל וורשא באה לראות את הצדיק הנסתר שרבי עקיבא איגר גילה. בינתיים שאלו את רבי עקיבא מהיכן ידע שהוא צדיק נסתר – ברוח הקודש? או שהיו לו קשרים אתו, התכתב אתו? צדיק נסתר? תמה רבי עקיבא איגר, 'יתכן, אך לי לא ידוע שהוא צדיק'. "הוא לא צדיק נסתר? אז למה הרב"ה ביקש ללכת אליו מיד כשהגיע לעיר.?" "מה זאת אומרת למה? משום שהוא קרוב שלי, שאר בשרי, ואסור לי להתעלם ממנו. ההלכה היא שזקן הרואה אבדה, זקן ואינה לפי כבודו – הוא פטור. פעמים שאתה מתעלם. אבל אצל קרוב משפחה כתוב: 'ומבשרך אל תתעלם',

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם

הרבנות הראשית לישראל

עיר התורה שקרובה אליך

לשכת הרבנות הראשית אלעד.

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

כאן אין היתר של 'זהתעלמת', ואפילו זקן ואינה לפי כבודו מחויב במצווה זו. לכן הייתי מוכרח לבקר את קרובי על אף שסנדלר הוא'.

מעשה עם הגרע"א שלא לכבד בחתונה לקרובו במקומו:

הגאון בעל ה'חמדת שלמה' זצ"ל, רבה של ורשה, עיר ואם בישראל, מתמיד עצום היה וטרוד בכל עניני העיר. לפיכך, גם אם בא לשמחות היה מקצר ועולה, מאהל "מזל טוב", מברך ויוצא. פעם הגיע לחתונה, והמחותנים אינם קרובים ואינם מקורבים. קיבלו פניו בכבוד והושיבוהו בראש, ועלה וישב והאיר ה'מזרח'. ותמהו, מה ראה להרוג ממנהגו, הלא כל רגע יקר לו. הסוד נתגלה על ידי המחותן, שסיפר שה'חמדת שלמה' הודיעו, שהגיעה אליו בקשה מרבם של ישראל, רבי עקיבא איגר זצ"ל: בהיות שהמחותן הוא קרוב רחוק שלו, ונאמר: "ומבשרך [מקרובך (רש"י)] לא תתעלם" ואמרו (יבמות סב:) על המקרב את קרוביו "אז תקרא וה' יענה, תשווע ויאמר הנני" (ישעיה נח, ט); והואיל וקשה לו להשתתף בשמחתם בעצמו, מבקש הוא מה'חמדת שלמה' שיהיה שלוהו.

הגרע"ם שאל את תלמידו אם עוסק בגמילות חסדים בביתו:

רבי נפתלי דב אמסטרדם גאב"ד אלקסוט היה מספר כי לאחר נישואיו נשאל על ידי רבו רבי ישראל מסלנט, ר' נפתלי אמור נא לי האם אתה עוסק במצות גמילות חסדים, השיב לו מורי ורבי אין לי כסף במה לעשות גמ"ח, לא התכונתי לגמ"ח בממון החזיר לו ר' ישראל, אני מתכוון אם אתה עוסק בחסד בתוך ביתך עם אשתך, צריך אתה לדעת כי לא לקחת שפחה כדי שתשרת אותך, אשתך היא כגופך ועליך עוזר לה [בטוב ירושלים שצב].

רבה של ירושלים תולה כביסה:

מסופר על הגאון רבי שמואל מסלנט זצ"ל גאב"ד ירושלים שפעם אחת כאשר אשתו הרבנית תלתה כביסה לאחר ימי מחלה ניגש אליה רבי שמואל מסלנט לעזור לה, הרבנית התנגדה בכל תוקף שרבה של ירושלים יעמוד ויתלה כביסה בטענה שזה זלזול בכבוד התורה, השיב לה הרב הרי את אחרי מחלה ואסור לך להתאמץ, ולשכור עוזרת אין משכורתי מספיקה, כך השתדל לפייסה בדברים עד שהסכימה לקבל את עזרתו.

הרב משה פיינשטיין מדיה כלים:

פעם אחת לעת זקנתו של רבי משה פיינשטיין מצאווה עומד במטבח ומדיה כלים, הוא הסביר בפשטות הרבנית אינה חשה בטוב ואני יודע עד כמה היא לא אוהבת לראות את הכלים בלתי מודחים ולא במקומם.

סיפור על הסטייפלר האיך התחשב באשתו:

בימי האבל של הגר"י קנייבסקי מספרים שכשאשתו הלכה לישון מרוב עייפותה מבלי להדיח את הכלים הוא בא מאוחר בלילה אל המטבח והדיח את הכלים כי ידע שאשתו תשמח בבוקר למצוא מטבח נקי ומסודר.

המהר"ל דיסקין זצ"ל איך להתייחס לאשתו:

מסופר על רבי יהושע ליב דיסקין זצ"ל היה מעשה באברך מתמיד עצום שמרוב למודו בקושי היה משוחח עם אשתו, כשספרו זאת לר' יהושע לייב ביקש מממשו לקרוא לאותו אברך, בשעה הגיע האברך לביתו של ר' יהושע ליב נכנס לסלון אך ר' יהושע לייב לא הביט לעברו, ניסה האברך להרעיש ולמשוך את תשומת לבו של מהר"ל דיסקין אך הוא בשלו שקוע, אחר כשעתיים ביקש רבי יהושע ליב דיסקין לקרוא לאשתו הרבנית כשהגיעה שאל אותה מה עשית היום כיצד עבר עליך היום מה קנית במכולת ושאלות נוספות בעניני הבית, לאחר מכן פנה לאותו אברך ואמר לו כשם שהרגשת אצלי מהשעה שנכנסת עד עכשיו כך מרגישה אשתך כל יום כשאינך מתייחס אליה וכיצד מתייחסים לאשה כבר הראיתי לך.

מוסר השכל:

עלה בידנו להבין ולהשכיל כי כל אדם הרוצה לבנות בית יהודי ברוח התורה עליו להחזיר בבית מתחילת בנייתו כי הבית היא תיבת נח ותיבת חסד, ויהיה מושתת על היסוד הזה שכל הנעשה בבית אינם חובות ומטלות אלא מעשי חסד כך שכל פעולה וכל מעשה שנעשה בבית ידעו כי מקיימים מצוות עשה מהתורה של ואהבת לרעך כמוך וכן של והלכת בדרכיו, והדבר מחייב כל אחד לעשות חושבים וסדרי עדיפות פעמים מוכן להשקיע ולהתאמץ על הידורי והיבובי מצוה על חשבון הפסד מצוה מהתורה, וכאשר הבעל מוריד שקית לפח או עושה כלים וכדומה בבית יחשוב שמקיים מצוות הנחת תפילין וכן האשה כל בישול וכביסה וכל הכנה שעושה בבית עוסקת במצוות חסד מהתורה, ובדרך זו יחנכו את בני הבית עד שכל הבית הופך לתיבת נח וחסד אשר בכוחה להגן ולהציל את בני הבית מכל מרעין בשין ולבטל גזרות קשות וזוכים שתשרה אהבה ואהרה שלום ורעות ושררה השכינה בביתם תמיד.

מקורות:

כתבו במדרש אגדה (בובר) בראשית פרשת נח פרק ו פסוק טו) אלה תולדות נח. נח לשמים ונח לבריות. וכו' תולדות נח. היה לו לומר נח הוליד שלשה בנים, למה נאמר תולדות נח? לפי שמעשיו הן תולדותיו, וכה"א פרי צדיק עץ חיים (משלי יא ל). ובפסיקתא זוטרתא (לקח טוב) בראשית פרשת נח פרק

בית: רה' שמאי 18 טל: 039096874 לשכה רה' שמאי 13, אלעד • טל: 03-9096601 • פקס: 03-9337941

tel: 972-3-9096784 • hom: 18 shamai st' fax: 972-39337941 • tel: 972-3-90966001 • 13 shamai st' elad 40800

מרדכי מלכא
רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו
יו"ר ועדת סת"ם
הרבנות הראשית לישראל

עיר התורה שקרובה אליך

לשכת הרבנות הראשית אלעד.

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין
The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

ו פסוק ט נח איש צדיק. שני פעמים נח נח, נח לבוראו, ונח לבריות, כדתנן כל שרונה הבריות נוחה הימנו, רוח המקום נוחה ממנו: ועוד יותר מבואר במדרש הגדול בראשית פרשת נח פרק ו פסוק ט איש צדיק. היה לו למקרא לומר אלה תולדות נח שם? אלא להודיעך שייחוס מעשים טובים קודם לייחוס בנים, לפיכך נתייחס במעשיו הטובים תהלה ואחר כך בכניו. וכן פרש"י בראשית פרשת נח פרק ו פסוק (ט) אלה תולדות נח נח איש צדיק. הואיל והזכירו ספר בשבחו, שנאמר (משלי י ז) זכר צדיק לברכה. דבר אחר ללמדך, שעיקר תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים: וביאר ר' עובדיה מברטנורא (עמר נקא) פרשת נח פרק ו פסוק (ט) אלה תולדות נח הואיל והזכירו ספר בשבחו וכו'. קשה מאי קשיא ליה לרש"י שהוצרך לו' הואיל והזכירו ספר בשבחו. י"ל שאחר שכתב אלה תולדות נח היה לו לכתוב שם וחס ויפת פי' תולדות הבנים שהוליד לכך אמר רש"י שהפסיק הענין הואיל והזכירו ספר בשבחו ולפי' זה קשה שלא היה צריך לכתוב אחר כן פעם אחרת ויולד נח ולכך פי' רש"י ד"א שעתה הוצרך לומר אחר כן ויולד נח:

ומבאר המהר"ל בספרו גור אריה בראשית פרשת נח פרק ו פסוק ט שעיקר תולדותיהם. ב"ר (ל, ו). ומה שהמעשים טובים נקראו "תולדות" דכתיב (ר') ישעיה ג, י) "אמרו לצדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו", שהמעשים הם פרי שמוליד האדם. ומה שאמר ש'עיקר תולדותיהם' היינו מפני שהקדים תולדות המעשים לפני תולדות הבנים, שמע מינה שאלו עיקר. ויראה לי הטעם מפני שבתולדות מושתף האדם עם הקדוש ברוך הוא יתברך שמו, והקב"ה הוא העיקר, והמעשים טובים הם מצד האדם בלבד, לכך אמרו שעיקר תולדות שלהם הם המעשים טובים. ועוד, כי עיקר תולדות האדם מעשים טובים, כי התולדות לאו בגופו, ואילו מעשים טובים הם בגופו, ואין לך תולדות יותר מזה, שהרי הוא כאילו מוליד עצמו, וזהו יותר תולדה עכ"ל:

הנה מבואר במסכת סנהדרין דף ע"ב, וכן במסכת יבמות דף ס"ב ע"ב תנו רבנן: האוהב את שכניו, והמקרב את קרוביו, והנושא את בת אחותו, והמלוה סלע לעני בשעת דוחקו – עליו הכתוב אומר אז תקרא וה' יענה. ופרש"י מסכת סנהדרין דף ע"ב תקרא וה' יענה. לעיל מיניה כתיב הלא פרום לרעב לחמך וגו' ומכשרך אל תתעלם היינו נושא בת אחותו, ומקרב את קרוביו, ואוהב את שכניו נמי כמקרב את קרוביו, דכתיב (משלי כז) טוב שכן קרוב מאח רחוק.

במסכת מכות דף כ"ד ע"א בא דוד והעמידן על אחת עשרה, דכתיב: מזמור לדוד [ה'] מי יגור באהלך מי ישכון בהר קדשך, הולך תמים וכו'. והרפה לא נשא על קרובו – זה המקרב את קרוביו.

במסכת כתובות דף נ ע"א [תהלים קן] אשרי שומרי משפט עושה צדקה בכל עת, וכי אפשר לעשות צדקה בכל עת? דרשו רבותינו שביבנה, ואמרי לה רבי אליעזר זה הזן בניו ובנותיו כשהן קטנים ע"כ. ללמדנו שהדאגה לבני ביתו זו מצוות חסד. וכך פסק הרמב"ם הלכות מתנות עניים פרק ז הלכה יג. עני שהוא קרובו קודם לכל אדם, עניו ביתו קודמין לעניו עירו, עניו עירו קודמין לעניו עיר אחרת שנאמר לאחיך לענייך ולאביויך בארצך. וכתב מרן הבית יוסף יורה דעה סימן רנ"א ג (א) הנותן לבניו ולבנותיו הגדולים שאינו חייב במזונותיהם. כלומר שהם יותר על בן שש שנים, דאילו פחותים מבן שש חייב הוא במזונותיהם כדאיתא בסוף פרק אף על פי (כתובות סה:): ואמרינן בפרק נערה שנתפתתה (שם נ). עושה צדקה בכל עת (תהלים קן ג) זה הזן בניו ובנותיו הקטנים כלומר שהם יתרים על שש שאינו חייב במזונותיהם וכשהוא זנם צדקה תחשב לו, וכן פירש רש"י (ד"ה זה):

החותם בכרכת שבת שלום ומבורך.
הצב"י מרדכי מלכא עיה"ק אלעד

